

Uporaba portala Fran.si pri pouku slovenščine

(gradivo za učitelje na OŠ in SŠ)

Tvorjenje in sprejemanje umetnostnih in neumetnostnih besedil

Fran omogoča učencem in dijakom, da aktivno spoznavajo pomene in rabo znanih in neznanih besed ter da preverijo pravopisne, oblikoslovne in skladenjske lastnosti določene besede.

Če v Frana na primer napišemo *hči* ali *Čile*, takoj vidimo, kako se besedi zapisujeta, sklanjata, katerega spola sta, v katerih zvezah se pogosto rabita itd.

<http://www.fran.si/iskanje?View=1&Query=h%C4%8Di>

<http://www.fran.si/iskanje?View=1&Query=%C4%8Cile>

S takšnim iskanjem bodo učenci in dijaki spoznavali različne jezikovne lastnosti besedja in hkrati pridobivali védenje o uporabi jezikovnih priročnikov. Če namreč kliknejo na ime slovarja pri slovarskem sestavku, bodo lahko prebrali kratek opis slovarja. Prednost Frana je, da učencem in dijakom ni treba poznati zgradbe slovarjev in kratic v njih, da bi jih lahko uporabljali. Vse to jim sproti razlagajo t. i. »namigi«.

Reševanje sprotnih težav pri tvorjenju in popravljanju besedil

Iskalnik na www.fran.si omogoča zelo enostavno iskanje razlag slovenskih besed, njihovega pregibanja, pravopisnih lastnosti, frazeologije, etimologije, zgodovinske in narečne rabe. Zato priporočamo, da v višjih razredih osnovne šole in

v srednji šoli vzpodbujate sprotno samostojno rabo slovarskega portala na računalnikih, tablicah, še posebej pa na pametnih telefonih, ki so trenutno mladim najbližji pripomoček.

Besedila slovenske književnosti do začetka 20. stoletja

Na Franu imate na voljo vrsto zgodovinskih slovarjev (ogledamo si jih lahko na www.fran.si, razdelek *Zgodovinski*). To pomeni, da učenci ali dijaki lahko besede, ki jih ne razumejo, namesto pasivne pomoči učbenika aktivno poiščejo prek iskalnika na Franu.

Slovarjev jim pri tem ni treba poznati, saj lahko iščejo po vseh hkrati. S takšnim iskanjem bodo učenci in dijaki spoznavali starejše slovensko besedje in hkrati pridobivali védenje o slovarjih. Če namreč kliknejo na ime slovarja pri posameznem slovarskem sestavku, bodo lahko prebrali tudi kratek opis slovarja.

Krepitev zavesti o slovenskem jeziku kot maternem/prvem jeziku

Stran *Predlagajte nove slovenske ustreznice* (www.fran.si/ustreznice) s pomočjo rabe sodobnih medijev krepi zavedanje učencev in dijakov, da vsaka skupina govorcev sama soustvarja svoj

jezik. Učence višjih razredov OŠ in dijake lahko vzpodbudite, da na seznamu poiščejo besedo, ki smo jo prevzeli pred kratkim, nanjo kliknejo, podajo svoj predlog, kako bi jo poslovenili, ter ta predlog posredujejo svojim sošolcem. Za predloge lahko nato tudi glasujejo. To glasovanje seveda ne bo odločujoče vplivalo na usodo predlagane besede. Za uvrstitev v slovarje je namreč odločilna raba v jeziku. A nihče ne ve, če morda kake rešitve tudi resnično ne bomo začeli uporabljati. Učence lahko spomnite na besede, kot so *zgoščanka*, *afna*, *tablica*, *miška* itd., ki so se uveljavile prav na tak način: s predlogom, ki so ga nato govorci sprejeli in začeli uporabljati.

Opomba: Za predlaganje besed in glasovanje zanje je potrebna prijava, ki jo lahko učenci ali dijaki opravijo na svojih napravah v sekundi kar s pomočjo svojega računa na Facebooku.

Postopek si lahko ogledate v priročniku, ki je dostopen na strani O Franu (www.fran.si/o-portal). Za druge dejavnosti na Franu prijava ni potrebna.

Narečja

Pri obravnavi slovenskih narečij si lahko pomagate s kartami Slovenskega lingvističnega atlasa in z njimi nazorno predstavite, kako neko stvar, osebo ali pojem poimenujejo na celotnem slovenskem etničnem ozemlju, npr.

[http://www.fran.si/Search/
File2?dictionaryId=150&name=aatlas_SLA_V637.pdf](http://www.fran.si/Search/File2?dictionaryId=150&name=aatlas_SLA_V637.pdf)

[http://www.fran.si/Search/
File2?dictionaryId=150&name=aatlas_SLA_V607.pdf](http://www.fran.si/Search/File2?dictionaryId=150&name=aatlas_SLA_V607.pdf)

Več o rabi: [http://www.fran.si/
iskanje?FilteredDictionaryIds=150&View=1&Query=dekle](http://www.fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=150&View=1&Query=dekle)

Spoznavanje slovenskih slovarjev, slovnice in pravopisov

Izhodiščna stran www.fran.si omogoča dober vizualni pregled temeljnih slovenskih slovarjev po tematskih skupinah. Če miško (ali prst na zaslonih na dotik) ustavimo na imenu slovarja pod ikono slovarja, se nam izpišejo temeljni podatki o posameznem slovarju. Če po posameznem slovarju iščemo ter se po iskalnih zadetkih premikamo, se nam izpisujejo podatki o njegovi zgradbi s pomočjo t. i. »namigov«.

Na strani www.fran.si/slovnice-in-pravopisi so vizualno predstavljene slovenske slovnice in pravopisi. Za šolsko rabo je narejen zavihek Izbor slovnice, poleg pa najdemo še zavihek Pravopisi. O vseh slovnicah in pravopisih si lahko bolj motivirani dijaki preberejo tudi podrobnejše informacije, na voljo pa so tudi skenogrami slovnice in pravopisov do sredine 20. stoletja.

SSKJ²

Portal Fran je brezplačen. Brezplačna je tudi raba vseh slovarjev na njem, razen druge izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ²). Če je vaša šola kupila izvod tega slovarja, lahko z izbranim uporabniškim imenom in geslom uporabljate SSKJ² vsi učitelji na šoli, edina omejitev je, da po SSKJ² lahko iščejo največ trije prijavljeni uporabniki hkrati (ko se tretji odjavi, je raba prosta za četrtega itd.). Brezplačno pa je na voljo prva izdaja Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) v povezavi s Slovarjem novejšega besedja (SNB), kar učencem in dijakom, ki SSKJ² niso kupili, zadošča za neprofesionalno rabo.